

ЗАХОДИ ЗАХИСТУ СОЇ ВІД ШКІДНИКІВ В УМОВАХ ТОВ «ПРОГРЕС – НТ» СЕМЕНІВСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Деменко В.М. к.с.-г.н, доцент

Гончаров О.І., студ. 5 курсу ФАТП, спец. «Захист рослин»

В останні роки в північно-східному Лісостепу на посівах сої поширеними стали такі шкідники як бульбочкові довгоносики, попелиця та акацієва вогнівка. Втрати врожаю в середньому від яких складають 13%. Шкідливість цих фітофагів значна. Бульбочкові довгоносики фігурно об'їдають листя молодих рослин, акацієва вогнівка обгризає зовні зерно сої, що призводить до погіршення якості насіння. Тому надзвичайно важливим є вивчення основних шкідників сої та розробка ефективних заходів захисту від них.

Метою дослідження є вдосконалення системи захисту сої від бульбочкових довгоносиків та акацієвої вогнівки в умовах ТОВ «Прогрес-НТ» Семенівського району Полтавської області.

В Україні посіви сої в 2010 році досягли 1,072 млн. га, зокрема, тільки в Полтавській області під соєю було зайнято 172 тис. га. Більшість площ культури сконцентровані в так званому соєвому поясі. В агроценозах сої на фоні потепління відбуваються зміни в просторовому розподілі щільності популяцій домінуючих шкідників. Зони екологічного оптимуму різних видів посуваються на північ, що призводить до перебудови видової структури домінуючих ентомокомплексів і збільшення потенційних втрат врожаю від шкідників, які раніше не мали господарського значення. Такі процеси вже відбуваються в лівобережному Лісостепу. Грунтові шкідники швидко пристосовуються до нової агрокліматичної ситуації: суворі зими бувають все рідше, часто тепла осінь триває до грудня місяця, весна прохолодна з тривалими вітрами. При стабільній чисельності цих шкідників їх комплексна шкідливість зростає, особливо в посушливі роки. В умовах ТОВ «Прогрес-НТ» Семенівського району Полтавської області для встановлення видового складу шкідників сої були проведені дослідження на посівах сорту Терек. Сорт ранньостиглий - 100-110 днів (кількість теплових одиниць - 2580 СНУ). Висота рослин - 85-95 см. Сорт внесений до Реєстру сортів України в 2012 році.

Жуки смугастого бульбочкового довгоносика почали заселяти посіви сої в фазу сходів. При першому обліку їх чисельність становила 5,3 екз./м². В подальшому їх чисельність збільшувалася і при другому обліку склала 6,1 екз./м². Жуки бульбочкових довгоносиків пошкоджували рослини, фігурно об'їдаючи краї листя. Особливої шкоди жуки завдають посівам за сухої спекотної погоди від початку вегетації, коли рослини через нестачу вологи затримувалися в рості. В період похмурої та прохолодної погоди пошкодженість рослин зменшувалася. При обліку 4 червня чисельність бульбочкових довгоносиків становила 4,7 екз./м².

Враховуючи невисоку чисельність бульбочкових довгоносиків в 2014 році на рослинах, що не перевищувала економічний поріг шкодочинності жуки в основному пошкоджували сою в слабкому ступені. Так 15 травня смугасті бульбочкові довгоносики пошкодили 6,7 відсотків рослин. Жуки продовжували харчування на рослинах і при другому обліку ними було пошкоджено 7,5% сої, а при обліку 4 червня – 8,4% рослин. Враховуючи невисоку чисельність шкідників та пошкодженість ними рослин для захисту посівів інсектициди не використовували.

Погодно-кліматичні умови в період вегетації сої характеризувалися високою температурою повітря та недостатньою кількістю опадів. Так в червні випало 31,0 мм, в липні – 15,7 мм, в серпні – 10,9 мм опадів. Погодні умови негативно вплинули на розвиток рослин сої. Поряд з тим на посівах культури значного поширення набула акацієва вогнівка. Метелики акацієвої вогнівки почали заселяти посіви сої в фазу початку бутонізації. Гусениці почали відроджуватися в фазу бутонізації. Їх чисельність становила 0,6 екз./м². В фазу бутонізації відмічалася пошкодженість рослин. На пошкоджених бобах спостерігалися невеликі отвори діаметром не більше 2 мм, затягнуті ледь помітною павутинкою. В середині боба насіння частково було виїдене, характерний ознака – наявність екскрементів. В фазу початок цвітіння спостерігалася незначне зростання чисельності гусениць до 1,1 екз./м². В подальшому спостерігалася зростання пошкодженості і в фазу початку цвітіння вона становила 2,5%, формування бобів – 25,4%, початок наливу зерна – 28,7%.

Максимальна чисельність гусениць була в фазу формування бобів і становила 8,7 екз./м², що перевищувало економічний поріг шкодочинності. Для знищення гусениць провели обприскування інсектицидами: Золон 35, к.е., Драгун, КЕ, Альфазол, 20% в.р.к.

Слід зазначити, що технічна ефективність досліджуваних інсектицидів була досить високою. При обприскуванні посівів сої від бобової вогнівки найвищою – 94,3% була ефективність інсектициду Альфазол, 20% в.р.к. при нормі витрати препарату 0,25 л/га. Досить високою – 87,2% була ефективність і інсектициду Драгун, КЕ при нормі витрати препарату 1,2 л/га і найнижчою – 77,0% була ефективність еталонного інсектициду Золон 35, к.е. при нормі витрати препарату 1,0 л/га.

Таким чином, застосування всіх досліджуваних інсектицидів, зокрема Альфазол, 20% в.р.к., Драгун, КЕ і Золон 35, к.е. дозволяє ефективно знищувати бобову вогнівку на посівах сої. Проте, з цією метою краще застосовувати інсектицид Альфазол, 20% в.р.к., який належить до хлорнікотинолів і є інсектицидом п'ятого покоління.